

Save the Children

ONLINE GROOMING

Anàlisi de sentències sobre abusos sexuals a Internet
a nens i nenes arreu de l'Estat

Novembre 2023

savethechildren.cat

Índex

1. Introducció	3
2. Característiques de l'online grooming	4
3. Els perfils	4
4. El procés judicial	5
5. La proposta	7

1. Introducció

Amb l'avanç de les tecnologies i l'ús cada vegada més estès que se'n fa per part d'infants i adolescents, els riscos semblen cada vegada més habituals quan naveguen per Internet. Així, les tecnologies no es poden separar de la vida quotidiana, ja que en formen part intrínseca i és un mitjà més amb el qual ens relacionem.

La línia que separa el món físic del virtual va desapareixent. Els nens i les nenes comencen cada vegada més aviat a relacionar-se amb Internet: s'hi inicien als 7 anys¹ i un 95,1% dels infants d'entre 10 i 15 anys l'utilitzen.²

No obstant això, l'entorn digital no està lliure de riscos. En els últims anys hem vist sorgir noves formes de violència en línia o, simplement, formes de violència ja existents en un canal diferent. De nou, en aquesta mena de violència, així com qualsevol tipus de violència en l'entorn digital, el gènere i l'edat són factors de risc.

De fet, les últimes dades del Ministeri de l'Interior³ indiquen que es van presentar 954⁴ que tenien com a víctima un nen, nena o adolescent, de les quals 64,6% eren noies. Les denúncies que tenen com a víctima a la infància i adolescència representen el 84% del total d'aquesta mena de delictes.

Com podem veure en el nostre informe "Violència viral", tenir entre 10 i 17 anys i ser nena o noia adolescent augmenta la vulnerabilitat davant els delictes cibernètics. Per això, hem volgut reflectir també l'abús sexual infantil a Internet, conegut com *online grooming*.

Per tot això, hem analitzat 33 sentències⁵ corresponents a 61 casos que corresponen a *online grooming* i hem vist algunes diferències respecte a l'abús sexual infantil "físic".

1 Jiménez, E., Garmendia, M., i Casado, M. A. (2018). Entre selfies i whatsapps. Oportunitats i riscos per a la infància i l'adolescència connectades. Espanya: Gedisa.

2 Save the Children (2019) "Violència viral. Anàlisi de la violència contra la infància i l'adolescència en l'entorn digital".

3 Ministeri de l'Interior (2023) Portal estadístic de cibercriminalidad.

4 En aquesta estadística s'exclouen les agressions sexuals amb/sense penetració i els abusos sexuals amb penetració.

5 Anàlisi prèvia del període 2021-2022 realitzat per la Clínica Jurídica per la Justícia Social- Facultat de Dret, Campus Tarongers, Universitat de València.

2. Característiques de l'online grooming

És el delicte pel qual una persona adulta contacta amb una nena, nen o adolescent per mitjans electrònics amb la finalitat de fer-lo participar en qualsevol activitat sexual. Per això, hi ha diferents maneres d'aconseguir aquesta interacció, però, igual que en l'abús sexual "físic" es caracteritza per:

- » Establir un vincle de confiança, ja sigui a través de l'engany, suborn, coacció, fingir una altra identitat, etc.
- » Aïllament de la víctima per a assegurar la seva desprotecció i que l'abús no es descobreixi.
- » Valoració del risc amb preguntes i accions de control per a garantir que la situació d'abús segueix sense sortir a la llum.
- » Ruptura una vegada que l'agressor se sent amb confiança per a introduir la temàtica sexual.
- » Petició sexual que pot ser material audiovisual, una trobada física, tots dos, etc.

3. Els perfils

Perfil de la víctima

El perfil de la víctima a l'online grooming representa un 57,4% de noies i un 42,6% de nois. L'edat mitjana se situa en 13 anys, sense diferències entre noies i nois. L'11,5 % són víctimes amb discapacitat. A més, en el 59% dels casos hi ha més d'una víctima.

Edat	% total	% per sexes	
6 anys	1,6%	100%	0%
8 anys	1,6%	100%	0%
11 anys	1,6%	100%	0%
12 anys	13,1%	37,5%	62,5%
13 anys	24,6%	40,0%	60,0%
14 anys	32,8%	75,0%	25,0%
15 anys	16,4%	60,0%	40,0%
16 anys	4,9%	33,3%	66,7%
17 anys	3,3%	50,0%	50,0%
Total	100%	57,4%	42,6%

Perfil de la persona agressora

Pel que fa al perfil de la persona agressora destaca que en un 47,5% dels casos era un desconegut i en el 95,1% no tenia antecedents de cap tipus.

Conegut	23,0%
Desconegut	47,5%
Educador/Mestre	9,8%
Monitor/Entrenador	16,4%
Un altre familiar	3,3%
Total	100%

4. El procés judicial

✓ Com es destapa l'abús: la mare protagonista

En el cas de l'*online grooming* també hem pogut extreure les dades de qui posa en coneixement de les autoritats la situació d'*online grooming*. En el 54,1% dels casos és la mare, encara que en un 31,1% dels casos no consta qui va ser.

✓ Durada

La durada sembla major en aquestes sentències, en la franja més gran dels casos es troba en els **3 anys**, amb un 45,9%.

Anys	%
1	1,6%
2	21,3%
3	45,9%
4	6,6%
5	8,2%
6	14,8%
7	1,6%
Total	100%

✓ Exploració de la víctima

Tot i que en gairebé un terç dels casos no consta, veiem que continuen més o menys les mateixes tendències que en l'abús sexual "físic". Així, destaca l'exploració davant el jutge de guàrdia/instrucció (26,2%) i davant la policia (21,3%). A més, veiem que també poden arribar a explicar la seva experiència fins a tres vegades abans del judici. Com sabem, el fet que una víctima hagi de repetir la violència soferta, lligat a altres aspectes com processos judicials llargs, fan que la víctima hagi de reviure la situació traumàtica.

✓ Mitjans probatoris

També hi ha diferència entre els mitjans probatoris. En aquest cas destaca l'ús de proves com documentals, testificals i pericials en un 59% dels casos. Això no vol dir que no s'utilitzi la declaració de la víctima, però aquesta apareix en el conjunt amb les anteriors, específicament en un 41% dels casos.

En relació amb la **prova preconstituïda**, en la majoria no consta informació, la qual cosa té sentit, atès el pes d'altres mitjans probatoris diferents de la declaració. En un 37,7% sí que es va acceptar, encara que en un 60,7% no consta aquesta informació.

✓ Mesures de protecció cautelars

Tot i que en gairebé un terç dels processos analitzats no consta, la mesura cautelar més emprada, sola o en conjunt amb unes altres, és la presó provisional, en un 62,3% dels casos.

✓ Conformitat

La conformitat suposa el reconeixement de la persona acusada dels delictes pels quals se l'investiga, acceptant l'acusació més greu. La conformitat es constitueix mitjançant una negociació entre l'acusació i la defensa, i és revisada pel Tribunal, qui estima si aquesta és correcta i la pena és procedent. Tot i que hi ha limitacions per poder arribar a un acord de conformitat, en ocasions pot constituir una pena menor que la que podria haver estat sense el mateix.

En aquesta ocasió, destaquem la conformitat per les diferències entre els processos d'*online grooming* i l'abús sexual infantil "físic".

En les sentències analitzades d'*online grooming* destaca la quantitat de casos en els quals hi ha conformitat. Salvant les diferències de la mostra, l'acusat va presentar conformitat amb els fets en un 57,4% dels casos davant dels casos d'abús sexual "físic", que va tenir lloc en un 44,1% del total.

✓ **Condemnes i absolucions, mesures i penes**

En el 96,7% dels casos la part dispositiva de la sentència és condemnatòria per la qual cosa podem extreure les mateixes conclusions que en l'abús sexual "físic": el problema és que en la majoria d'ocasions no es denuncia i en els casos que arriben a judici, les víctimes veuen vulnerats els seus drets.

Finalment, en el cas d'*online grooming* la pena més imposada va ser de més de 5 anys de presó (72,1% dels casos). En relació amb els 2 casos d'absolució, l'un va ser per falta de proves i l'altre per prescripció.

Hi ha una sentència que mereix especial atenció i per això l'analitzem de manera separada, ja que es tracta d'un cas en el qual hi ha 13 nois víctimes d'*online grooming*. En aquest cas, les dades continuen constatant la mateixa tendència. La majoria tenien 13 o 14 anys i sense cap mena de discapacitat. L'agressor va ser un professional de l'àmbit educatiu i no tenia antecedents penals.

En relació amb el procés judicial, va començar per notificació de les mares, va durar entre 1 i 2 anys, i les proves practicades van ser documentals i testificals. El sentit de la sentència va ser condemnatori i es va imposar una pena de presó de més de 5 anys.

La informació sobre exploracions prèvies, prova preconstituïda i mesures cautelars no consta en la sentència.

6. La proposta

Justícia especialitzada en violència contra la infància i l'adolescència

Des de l'àmbit judicial també hem d'intervenir des de diferents aspectes, com identificar quins tipus de delictes engloba aquesta especialització, com ha de ser el procés per a garantir tots els drets, qui ha d'intervenir-hi, quins àmbits professionals entren en joc, etc. Tot això s'ha de fer a través del desenvolupament d'una legislació específica, tal com indica la Llei orgànica 8/2021, de 4 de juny, de protecció integral a la infància i l'adolescència davant de la violència.

Amb l'objectiu de garantir un tractament adequat i eficaç, una justícia especialitzada en violència contra la infància i l'adolescència es configuraria amb:

1. **Jutjats especialitzats** tant d'instrucció com d'enjudiciament, amb especial atenció a les Audiències Provincials.

2. **Fiscalia específica** de violència contra la infància que participi en tots els processos on hi hagi infància víctima, diferenciada de la de menors (protecció i menors infractors), o mitjançant l'especialització de places.

3. **Assistència lletrada** d'acord amb els criteris aportats per la LOPIVI, assegurant la correspondència amb la regulació sobre assistència jurídica gratuïta, tipus de delictes recollits i durada de l'assistència fins a la fi del procés.

4. **Equips tècnics especialitzats** que assisteixin als jutjats especialitzats en violència contra la infància. Resulten fonamentals a causa del seu caràcter multidisciplinari i al fet que contribueixen a prevenir possibles biaixos cognitius i assistència tècnica en aquelles qüestions que no són pròpies de la judicatura.

5. **Oficines d'Assistència a la Víctima del Delicte.** Aquestes oficines prenen un paper realment rellevant des de la LOPIVI. Han de ser l'òrgan coordinador de tots els recursos de protecció, per la qual cosa tindran un rol fonamental en la prevenció de dualitats d'actuació professional innecessàries, així com altres qüestions relacionades amb la victimització secundària.

6. **La formació inicial i continuada** de tots els operadors jurídics. En aquesta fase, és especialment rellevant tenir en compte una formació bàsica comuna, així com les especificitats de formació atès el gremi professional.

7. **La realització d'exploracions i prova preconstituïda.** Un dels pilars de l'especialització. La realització de la prova preconstituïda és una oportunitat per a allunyar a la infància víctima i testimoni de les instal·lacions judicials amb tot el que comporta. A més, contribueix a eliminar exploracions i declaracions innecessàries i aporta el lideratge d'una entrevista per part de professionals especialitzats.

8. **Barnahus i la justícia especialitzada.** El model *Barnahus* és un recurs d'atenció integral i interdepartamental per a la infància víctima de violència. Aquest model es regeix per uns estàndards de qualitat que són claus a l'hora de prevenir la victimització secundària i per dur a terme la prova preconstituïda amb totes les garanties, tant per a la persona investigada com per als nens i nenes.

9. **Coordinació i competències.** Evidentment hi ha casos, ateses les parts del procés, en els quals s'han de discernir qüestions competencials o de coordinació. Així, hem de tindre en compte tant l'especialitat civil de família com l'actuació dels jutjats de violència contra la dona i prenem també com a referència els jutjats de menors.

✓ **Recomanació complementari**

10. Ús segur i responsable d'internet. En els casos d'*online grooming* comprovem que el nombre d'agressors que són desconeguts augmenta. Per això, és necessari ensenyar a nens, nenes i adolescents eines suficients per prevenir aquest tipus de situacions i identificar aquelles en les quals puguin estar en risc.

La Laura, una noia de 13 anys, va entrar en un grup de WhatsApp on havia estat convidada per una amiga. Com que a ella no li agradaven els temes que es tractaven en l'esmentat grup, va decidir abandonar-lo. En aquest moment, en Pepe va contactar amb ella per missatges privats.

Poc temps després, en Pepe va començar a enviar-li imatges dels seus genitals i va demanar-li a ella que fes el mateix. Li va demanar imatges en roba interior i nua, i ella va accedir-hi. A partir de llavors, va començar a demanar-li més fotos, i la va amenaçar de publicar les que ja tenia si no ho feia. Però la cosa va anar més enllà: l'obligava a masturbar-se a través de videotrucades mentre ell també ho feia i va aconseguir accedir a les seves xarxes socials, en les quals va publicar una foto seva amb el pit descobert al costat del seu número de telèfon.

En Pepe també va accedir a la Maria, una amiga de la Laura, a través de les xarxes socials. També li va demanar fotos i vídeos mostrant els seus genitals i masturbant-se, però la Maria s'hi va negar. No obstant això, l'abusador la va amenaçar dient-li que era un hacker i podia aconseguir els números dels seus pares i les seves amistats. La Maria, espantada i nerviosa, finalment va accedir a realitzar l'esmentada videotrucada masturbant-se.

En Pepe no va poder continuar abusant sexualment de ningú més perquè la policia va registrar casa seva i el va detenir.

Van passar 4 anys des que es van iniciar els abusos fins que va sortir la sentència.

